

Filozofické a metodologické problémy vědy

1. Vznik filozofie vědy a jeho důvody	5
Věda v našem všedním životě; důvody vzniku filozofie vědy	5
Způsoby zkoumání vědy	7
Definice vědy	8
Vývoj vědy. A: Společenské podmínky	11
Vývoj vědy. B: Společenská role vědy a její hodnocení	13
2. Dějiny vědy a názorů na ni	18
a) Antická věda	18
Vznik vědy	18
Vývoj vědy v Řecku před Aristotelem	29
Aristoteles	23
Helénismus a konec antiky	26
b) Středověké pojetí vědy	27
Konec antiky a přechod ke středověku	27
Vrcholná scholastika	28
c) Renesance	30
d) Novověké pojetí vědy	36
Přechod k novověku	36
Vítězství novověkého myšlení	39
Osvícenství	41
e) Vznik a první fáze pozitivismu	43
f) Krize důvěry ve vědu	49
Iracionalismus	49
g) Další fáze vývoje pozitivismu	52
3. Filozofie vědy: proudy a osobnosti	58
a) Karl R. Popper (1902–1994)	58
b) Historická škola filozofie vědy	70
4. Věda a společnost	78
a) Vzájemné působení vědy a společnosti	78
b) Věda a kultura	80
c) Věda a technika	81
5. Základní problémy filozofie a metodologie vědy	86
a) Moderní relativizace pojmu teorie; filozofie a věda	86

b) Teorie, fakt, determinismus	91
c) Redukcionismus	94
6. Spor o status společenských věd	100
Exkurs: Historie jako věda	105
7. Obecné metody používané ve vědách, zvláště společenských	111
8. Psychologie a sociologie vědecké práce	120
9. Etika vědy	124
Dodatek: Slovníček speciálních společenských věd a mezních disciplín	129
Literatura	133